

ÅRSMELDING 2010

Barnehuset Bergen

Innledning

Barnehuset Bergen har nå vært i virksomhet i tre år. 2010 har vært et år med et høyt aktivitetsnivå, 262 barn har benyttet Barnehuset, det er gjennomført 223 dommeravhør og 5 politiavhør, og det er gitt 124 konsultasjoner. Oppfølgingstilbudet er utvidet, og Barnehuset kartlegger nå flere barn for traumereaksjoner. Flere barn enn tidligere år har fått videre oppfølging, støtte og behandling.

I 2010 har Barnehuset hatt sterkt fokus på å utvikle spesialisert kompetanse og sørge for å være oppdatert på forskning og praksiserfaring innenfor vold og seksuelle overgrep mot barn. Det er også lagt til rette for at samarbeidende etater innenfor helse og politi har fått mulighet til å tilegne seg den samme kunnskapen.

Det er også lagt betydelige ressurser i tverretatlig samarbeid, og Barnehuset Bergen er representert i ulike nettverk både lokalt, nasjonalt og internasjonalt.

Antall saker som anmeldes har økt og antall tiltaler er doblet i forhold til året før. Dette er en positiv utvikling for Hordaland.

I 2011 vil det gjennomføres en nasjonal evaluering av Barnehusene og Barnehuset Bergen ser frem til en bred og helhetlig evaluering.

// *Barnehuset Bergen skal gjennom aktiv samhandling fremme trygghet og rettssikkerhet for overgrepsutsatte barn.*

*Kristin Konglevoll Fjell
leder Barnehuset Bergen*

Historikk og mandat

Det er i løpet av de siste tre år etablert syv Barnehus i Norge. Vi har hentet erfaring og inspirasjon fra USA, Island og Sverige.

USA har mer enn 27 års erfaring med Barnehus (Children's Advocacy Center). Dette har resultert i et tett samarbeid i tverretatlige team som utfører etterforskning og undersøkelse i saker hvor det er mistanke om overgrep mot barn. Island har vært en pådriver i europeisk samarbeid de siste ti årene og er en viktig nordisk samarbeidspartner. Erfaringer fra de nevnte land viser en bedring på flere felt. Den siste evalueringen fra Sverige viser at den viktigste forbedringen skjer i forhold til bedre samhandling mellom politi, helse og barnvern. En tidligere evaluering fra Sverige viser en klar forbedring for barnet i forhold til mottak og oppfølging.

Mandat og føringer

Grunnlaget for innføring av Barnehus er et tverrdepartementalt engasjement. Barnehusene er et resultat av samarbeid mellom Helse og omsorgsdepartementet, Barne- og likestilling departementet og er underlagt Justisdepartementet. Ved innføringen av Barnehus ble det administrative ansvar lagt til Politidirektoratet og tilknyttet politidistriktet der Barnehusene er plassert.

Målgruppen er barn samt voksne psykisk utviklingshemmede utsatt for seksuelle overgrep, vold og som er eksponert for vold i nære relasjoner.

Det er en forventning om bedret rettsikkerhet for barn utsatt for overgrep og at Barnehusene skal sikre helhetlig håndtering, støtte og behandling i en krisefase.

Vårt mandat beskrives i rapporten *Barnas hus 2006*, i tillegg til lokale prosjektrapporter og oppdragsbrev fra Justisdepartementet og Politidirektoratet. Utgangspunktet var en prosjektperiode på tre år, men prosjektperioden har blitt utvidet i forbindelse med opprettelsen av nye Barnehus. Prosjektperioden er for vår del utvidet i enda ett år til resultater fra den kommende evalueringen er på plass. En styringsgruppe bestående av de tre involverte direktorater og Domstolsadministrasjonen hadde ansvar for oppfølging på nasjonalt nivå, men har ikke vært i drift siden januar 2010. Det er i dag ikke opprettet noe alternativ til styringsgruppen. Ledergruppen for Barnehusene er det nærmeste vi har kommet et nasjonalt organ for faglig styring av Barnehusene.

Organisering

Barnehuset Bergen er et regionalt tilbud og dekker i dag fylkene Hordaland og Sogn og Fjordane.

Regionen innbefatter nå i hovedsak to politidistrikt, Hordaland og Sogn og Fjordane politidistrikt. Det er seks tingretter, Bergen, Nordhordland, Hardanger, Fjordane, Sogn og Sunnhordland. Sistenevnte dekker kommuner i Hordaland fylke, men benyttes delvis også av Haugaland og Sunnhordland politidistrikt.

Barnehuset er administrativt knyttet til Hordaland politidistrikt og er en del av Felles administrativ enhet (FAE). Samtlige i Barnehuset Bergen er midlertidig ansatt som sivile i politiet i den utvidede prosjektperioden.

Ressurssituasjon

De økonomiske midlene til Barnehuset har hittil vært øremerket på statsbudsjettet av Helse og omsorgs-, Barne- og Likestillings-, og Justis og politidepartementet. Barnehusene er lagt under Justisdepartementet og oppdraget er tillagt Politidirektoratet som også fordeler de økonomiske midlene til politidistriktene.

Tilsatte i Barnehuset Bergen

I hele prosjektperioden har Barnehuset Bergen hatt en stabil personalgruppe. Seks ansatte med ulik faglig bakgrunn er fordelt på fem og en halv stillingshjemmel. Frem til årsskiftet hadde vi en ansatt i merkantil stilling i 60 prosent. I tillegg har Barnehuset avtale med Barneklubben på Haukeland Universitetssykehus om medisinsk personell tilsvarende 20 prosent for utføring av rettsmedisinske undersøkelser.

Staben består av leder, tre seniorrådgivere, psykologspesialist og en konsulent. Medarbeiderne er rekruttert fra ulike fagmiljø og favner et vidt spekter av fagkompetanse innenfor politi, helse, barnevern, og teknisk utdanning. Alle med barnefaglig kompetanse har ulike videreutdanninger innen feltet. Alle har bred erfaring fra fagfeltet og lang erfaring med tverretatlig samarbeid i ulike organisasjoner. Dette gir oss et godt utgangspunkt for å møte ulike utfordringene som ligger i etablering av en ny organisasjon med tre ulike departement som oppdragsgivere. Staben på Barnehuset står godt rustet til å møte barn og unge som har vært utsatt for vold og seksuelle overgrep, og sammen med familiene vurdere støtte og behandlingsbehov.

Internasjonalt samarbeid

Det er etablert et internasjonalt samarbeid som består av representanter fra de nordiske land med bidrag fra erfarne ledere fra Barnehuset i USA. Målet er blant annet kompetanseutveksling og harmonisering av fremtidig forskning og utvikling. Det arbeides for felles kriterier for Barnehusene i Europa. De norske representanter i gruppen har ansvaret for koordinering i den nordiske nettverksgruppen for en felles workshop på en europeisk konferanse i Finland i september 2011.

Faglig tilbud

Visjon

Barnehuset Bergen skal gjennom aktiv samhandling fremme trygghet og rettssikkerhet for overgrepsutsatte barn.

Målgruppe

- Barn, samt voksne psykisk utviklingshemmede, som har vært utsatt for seksuelle overgrep, vold eller vitne til vold i nære relasjoner.
- Barn inntil 16 år.

Målsettinger

- God ivaretagelse og økt rettssikkerhet for barn og psykisk utviklingshemmede voksne i dommeravhør.
- Redusere belastning for barn og pårørende ved å tilrettelegge for en helhetlig ivaretagelse.
- Legge til rette for rask hjelp og behandling.

- Utvikle samarbeid og sikre god informasjon mellom faginstanser.
- Rask igangsettelse og gjennomføring av dommeravhør, videre hjelp og oppfølging.
- Tilrettelegge for økt kunnskap og forskning på feltet.

Dommeravør

Barnehuset Bergen har lokaler med barnevennlige mottaks- og oppholdsrom. Samtalerom har videoopptak til bruk i etterforskning og for bevisopptak. Dommeravør video-overføres direkte til storskjerm i et annet rom på Barnehuset, det såkalte dommerrommet. Teknikken styres av konsulent ved Barnehuset.

For barn opp til 16 år og for psykisk utviklingshemmede er dommeravhør regulert i str.p.l §. 239 og i forskrift for dommeravhør og observasjonsordning fra 1998. Det er en dommer som formelt leder avhøret. Dommer kan om nødvendig kommunisere direkte med avhører. Den ansvarlige tingrett utnevner en særlig skikket person til å utføre avhøret. Praksis er at dommer utnevner en politi med særskilt utdanning fra Politihøgskolen i Oslo.

Barn som grunnet alder (over 16 år), eller av andre grunner ikke blir avhørt i dommeravhør, blir som hovedregel avhørt av politiet.

Informasjon og rådgiving

Barnehuset Bergen gir tilbud om en samtale umiddelbart etter avhør til alle barn og deres ikke-krenkende omsorgspersoner. Disse samtaler er i hovedsak informasjonsgivende, det vil si at det gis informasjon om Barnehusets tilbud, mulige reaksjoner etter overgrep og råd i forhold til ivaretagelse av barnet den nærmeste tiden. Alle gis tilbud om en ny samtale for å avklare videre oppfølging og eventuelle behandlingsbehov. På bakgrunn av barnets og familiens behov og ønsker, kapasitet på Barnehuset, kompetanse og tilgjengelighet i det øvrige hjelpeapparat, kan det enten gis behandling, eller støttesamtaler fra Barnehuset, eller det kan gis bistand til å etablere kontakt med andre instanser.

Oppfølging og behandling

Behandling av traumatiserte barn bør i tillegg til å involvere omsorgspersonene, innbefatte direkte arbeid med symptomer og stressmestring, utforskning av traumat, identifisering og korrigerende av uhensiktsmessige følelser og tanker (Cohen, 1998). Betydningen av at barnet blir snakket med og at opplevelsene blir tatt på alvor og forstått av omsorgspersonene er godt dokumentert (Jensen et al., 2005; Mossige et al., 2005; Rosenthal et al., 2003). Den viktigste faktoren for barnas senere tilpasning er støtte fra foreldre og andre omsorgsgivere (Cohen og Mannarino, 2000, NKVTS, 2007).

Barnehuset benytter kartleggingsverktøy som inkluderer screening av traumereaksjoner, foreldrereaksjoner og foreldrestøtte. Det gis også tilbud om annen type kartlegging ved behov. I 2010 har 65 barn blitt kartlagt.

Barnehuset Bergen har erfaring og kompetanse innen et bredt spekter av behandlingstilnæringer, herunder kognitive, psykodynamiske og familierapeutiske behandlingsretninger. Vi har spesifikk kompetanse på samtaler

med barn, individualterapi med barn og ungdommer og familiesamtaler. Behandlingstilnærmingen for det enkelte barn og familien velges ut fra omstendigheter rundt overgrepet (ene), barnets utviklingshistorie og nåværende fungering, familiekarakteristika og den sosiale og kulturelle sammenheng barnet er i. Behandlingen planlegges i samarbeid med familien.

Som hovedregel får barn og deres omsorgspersoner et tilbud om samtale umiddelbart etter avhør, og tilbud om oppfølgingssamtale etter ca. en uke. 78 barn og deres omsorgspersoner har fått utvidet oppfølging, enten i form av støttesamtaler eller behandling.

Barnehuset har initiert henvisninger og selv henvist barn til lokalt hjelpeapparat.

Medisinsk undersøkelse

Barnehuset Bergen har inngått en avtale med Barneklubben, Haukeland Universitetssykehus, om å utføre medisinske undersøkelser av barn på Barnehuset. Det er lege og sykepleier med spesialkompetanse som utfører undersøkelsene.

Lege avgitt tilsvarende 20 prosent stilling er på Barnehuset en fast dag hver uke. Sykepleier bistår når det er oppsatt undersøkelse av barn der det mistenkes seksuelle overgrep. Medisinsk personell er ansatt ved Barneklubben også når de arbeider ved Barnehuset. Journaler blir ført i helsesystemet og opplysningene er underlagt Helse Vest sine pasientsystemer.

For akutte undersøkelser som ikke kan utføres de dagene lege og sykepleier er på Barnehuset, har sykehuset opprettholdt sine rutiner for mottak av akutte saker.

Politi og barnevern kan be om undersøkelse på Barnehuset. Det utføres også undersøkelse av barn etter ønske fra foreldre eller barnet selv. Det kan være svært viktig at et barn og foreldre blir trygget i forhold til at barnet ikke er skadet etter overgrep. Dette kan også tenkes å være viktig for barnet senere i livet.

Lege deltar i drøfting av saker som impliserer spørsmål om medisinsk undersøkelse.

Det ble utført 20 rettsmedisinske undersøkelser ved Barnehuset i 2010.

Tilbudet på Barnehuset gjelder for barn inntil 15 år. Livskrisehjelpen tilknyttet legevaktene har et tilbud for barn etter fylte 15 år.

Barnehuset har hatt to medisinsk undersøkelse med mistanke om kjønnslemlesting i 2010. Barnehuset har i prosjektperioden erfart at det er av stor betydning med godt samarbeid i disse sakene. Ved flere anledninger har god planlegging ledet til mindre belastninger for barn og pårørende enn hvis hver etat hadde handlet selvstendig og akutt. Samarbeidet har videre vist at tema rundt kjønnslemlestelse trenger høy kompetanse fra legehelse. Ulikheter og avvik hos det enkelte barn kan, ved mangel på erfaring, forveksles med at barnet kan ha vært utsatt for overgrep.

Nettverksarbeid, koordinering og samråd

Barnehuset Bergen har med utgangspunkt i mandat og føringer laget en struktur for tverrfaglig og tverretattlig samarbeid. Hensikten med Barnehusene er at etatene som har ansvar for barn i disse sakene arbeider tett sammen til beste for barnet.

Hovedaktører i samarbeidet er politiet ved etterforsker, politijurist, avhører, saksbehandler/leder fra ansvarlig kommunal barneverntjeneste og rådgiver/psykolog fra Barnehuset. Dette samarbeidet reguleres av den enkelte etats lover og forskrifter, samt veiledere og handlingsplaner som er utgitt av ulike departementer. Det kan nevnes *Seksuelle overgrep mot barn, en veileder for hjelpeapparatet*, utgitt av Sosial- og helsedirektoratet oktober 2003, rundskriv Q – 24, mars 2005, *Barnevernet og taushetsplikten, opplysningsretten og opplysningsplikten*, utgitt av Barne- og familiedepartementet, og Påtaleinstruksjon § 5–2.

Samrådsmøter

Barnehuset koordinerer arbeidet i forbindelse med at barn skal i dommeravhør. Barnehuset inviterer til samråd i forkant og etterkant av dommeravhør. I tillegg til politi, påtale og kommunalt barnevern kan også andre involverte etater bli invitert til samråd. Dette kan være institusjonspersonale, pedagogisk personell, helsesøster, eller personell fra psykisk helsevern for barn og unge.

I første samrådsmøte blir arbeidet rundt det enkelte barn som skal i dommeravhør koordinert, og oppgaver blir fordelt. I dette arbeidet inngår fokus på ivaretagelse av barnet før, under og etter dommeravhøret. Risikovurdering av barnets situasjon står sentralt. Barnehuset inviterer til to eller flere samrådsmøter vedrørende det enkelte barn. Sentralt i samråd etter dommeravhør er å sikre at barnet får nødvendig oppfølging og eventuelt behandling. Sentrale samarbeidsparter er barneverntjenesten, psykisk helsevern for barn og unge, politiet og omsorgspersonen(e). Tilbakemelding fra ansvarlige instanser som politi og barnevern er viktig for å følge med i og sørge for at barnet får tilpasset hjelp.

Barneverntjenestens tilstedeværelse ved dommeravhør

Dersom barneverntjenesten har fått melding om eller er informert om det anmeldte forhold, inviteres de til å overvære dommeravhøret. Dette for å unngå at barnet må fortelle sin historie flere ganger for igangsetting av tiltak. Barneverntjenesten får gjennom sin tilstedeværelse foretatt en risikoanalyse og fortløpende vurdere om det er behov for å sette inn akutte tiltak ut fra de opplysninger som fremkommer under avhøret.

Barneverntjenesten

Barnehuset samarbeider med den kommunale barneverntjeneste om det enkelte barn. Samarbeidet i enkeltsaker foregår i samråd og i forbindelse med videre oppfølging av barn og familie. Konsultasjoner og veiledning er også en del av Barnehusets tilbud til barnevernet og annet hjelpeapparat.

Politi og påtale

Politiet er en av Barnehusets viktigste samarbeidspartnere. Politidirektoratet har utarbeidet skriftlige føringer til politidistriktene i regionen om bruk av Barnehuset. Videre er det for Hordaland og Sogn og Fjordane politidistrikt nedfelt rutinebeskrivelser. Rutinene blir jevnlig gjennomgått og evaluert i møter med politi og påtaleledelse.

Langt de fleste saker som omhandler overgrep i nære relasjoner kommer som anmeldelse fra barnevernet. Barnehuset blir kjent med sakene når det mottas en kopi av begjæring sendt tingretten. I de fleste tilfeller blir samarbeidet igangsatt ved at politi, påtalejurist, avhører og barnevern deltar på samråd sammen med Barnehuset.

Domstolene

Tingrettene er ansvarlig for gjennomføring av dommeravhør av barn samt psykisk utviklingshemmede. En dommer fra tingretten leder avhøret.

Konsultasjoner

Barnehuset har hatt 124 konsultasjoner/veiledninger i 2010. Konsultasjon innebærer at saken kan drøftes anonymt. Dette kan være konsultasjon per telefon eller mer omfattende veiledning i møter.

Barnehuset Bergen har flest konsultasjoner når det er mistanke om seksuelle overgrep.

Ved henvendelser hvor det er lav grad av mistanke henviser vi til konsultasjonsteamene som er godt utbygd i regionen. I saker hvor det er behov for hurtig intervensjon, og i saker med stor grad av bekymring, gir vi råd og veiledning til øvrig hjelpeapparat.

Tverretatlige grupper og faglig samarbeid

Barnehuset har møter med andre instanser som arbeider med samme problematikk.

I 2010 har Barnehuset hatt to møter hos fylkeslegen om et best mulig samarbeid mellom ulike etater som arbeider med vold og overgrep.

Barnehuset deltar i fagnettverk bestående av Støttesenteret mot incest og seksuelle overgrep i Hordaland, helsestasjonspersonell, Barneklubben, Redd Barna, og Barnevernvakten.

Barnehuset har utarbeidet en løpende samarbeidsavtale med Ressurssenter om vold og traumatisk stress og selvmordsforebygging, RVTS Vest. I 2010 har vi særlig samarbeidet om konsultasjoner i enkeltsaker og bidrag på hverandres kompetanseheving kurs og konferanser. Vi har også påbegynt samarbeid om et fagutviklingsprosjekt hvor fokus er erfaringer fra samarbeidet mellom ansatte ved Barnehuset og avhørere.

// *Målgruppen er barn samt voksne psykisk utviklingshemmede utsatt for seksuelle overgrep, vold og som er eksponert for vold i nære relasjoner.*

Barnehuset har etablert samarbeid med representanter for tannhelsetjenesten i fylkene Hordaland, Rogaland og Sogn og Fjordane, samt Universitetet i Bergen. Vi har hatt møter med fokus på deling av kompetanse og utvikling av rutiner ved mistanke om overgrep mot barn, samt undervisning om avdekkende samtaler med barn.

Det har vært avholdt møter mellom politi, påtale og domstoler i begge politidistrikt for kontinuerlig utvikling og evaluering av samarbeidet. Barnehuset er representert i en arbeidsgruppe som skal belyse ulike sider ved dommeravhør. Arbeidsgruppen består av representant fra Bergen og Nordhordland for statsadvokat, påtale, tingrettene, forsvarer, bistandsadvokat og Barnehuset.

Kompetanse- utvikling

Barnehuset har særlig kompetanse på barn utsatt for vold, seksuelle overgrep og barn eksponert for vold i nære relasjoner.

I Barnehusets målsetting heter det blant annet: «Barnehuset skal tilrettelegge for økt kunnskap og forskning på feltet».

Dette skal komme til uttrykk gjennom informasjon og undervisning, og gjennom gode evalueringsredskaper. Ansatte på Barnehuset skal til enhver tid ha god kunnskap om feltet og være faglig oppdatert om temaet overgrep mot barn i et nasjonalt og internasjonalt perspektiv.

Kompetanseutvikling og utadrettet virksomhet

Barnehuset arbeider til enhver tid med å utvikle kontakten med eksterne samarbeidspartner. I 2010 har Barnehuset hatt særlig fokus på utvikling av metodikk knyttet til dommeravhørsordningen og det terapeutiske tilbudet.

Barnehuset har sammen med politiet arbeidet for å utvikle kompetansen på avhør av førskolebarn. Leder og psykolog fra Barnehuset, leder for avhørsutdanningen ved politihøyskolen og en avhører fra Hordaland har fått opplæring i metoden sekvensielle avhør ved det nasjonale Children's Advocacy Center i Alabama, USA. I 2010 har denne gruppen arbeidet med tilpasning av metoden til norske forhold, informert viktige samarbeidspartner og innhentet tillatelser til utprøving av metoden. Forventningene er å få dette innført i Hordaland og Sogn og Fjordane, som en prøveordning i løpet av første halvdel av 2011. Dette vil være et pågående samarbeid med Kripos.

Barnehuset arrangerer faste samlinger for avhørere. Her tilbys eksterne og interne forelesere og evaluering av autentiske avhør. Fagansvarlig på Politihøyskolen og Familievolds/SO-koordinator i Hordaland politidistrikt, er nære samarbeidspartnere på disse samlingene.

Ivaretaging og utvikling av egen kompetanse

Barnehuset Bergen har i hele prosjektperioden mottatt regelmessig veiledning av psykolog Haldor Øvereide ved Institutt for familie- og relasjonsutvikling.

Barnehuset har egne fagmøter der både organisasjonsutvikling og fag- og metodeutvikling er tema.

Ansatte fra Barnehuset Bergen har deltatt på utvalgte lokale og nasjonale kurs og konferanser. Dette er av stor betydning både for å bygge og dele faglig kompetanse og for å etablere nettverk med fagfolk i andre etater som arbeider med tilsvarende tema om overgrep mot barn. Stine Sofies Stiftelse bidro med midler til en felles samling for alle Barnehusene i januar 2010.

Barnehuset har prioritert å delta på utvalgte internasjonale konferanser og har hatt stort utbytte av dette i oppbygging av organisasjonen. Barnehuset har deltatt på en verdenskonferanse i regi av International Society for Prevention of Child Abuse and Neglect og en nordisk konferanse i regi av Nordisk forening mot barnemishandling og omsorgssvikt med tema Barnehus i Norden. Disse konferansene har stor betydning for arbeidet med å utvikle Barnehus i Norge.

Utfordringer og planer fremover

Tid fra anmeldelse til dommeravhør

Barnehuset Bergen har i prosjektperioden uttrykt stor bekymring for at det tar lang tid fra anmeldelse til dommeravhør. I 2008 var gjennomsnittlig tid fra inngitt anmeldelse til dommeravhør 38 dager, i 2009 42 dager og i 2010 45 dager.

Det er bekymringsfullt at det ofte tar lang tid fra et forhold blir anmeldt til barnet får fortalt sin historie i avhør. Mistanke om overgrep kan føre til at en hel familie kommer i krise og barnet utsettes for store belastninger. Dette gjelder også om mistankene viser seg å være grunnløse. Det får ofte uheldige konsekvenser når det tar lang tid fra anmeldelse til avhør, både med tanke på ivaretagelse av barnet, risikovurdering og av hensyn til bevissikring i straffesaken.

I tillegg kan tidsbruken gjøre at barnets forklaring mister kraft og troverdighet grunnet tidsforløpet eller at barnet ikke forklarer seg.

Antall dager fra anmeldelse til begjæring og dommeravhør fordelt på type sak (2009 i parentes). *Grunnlaget for utregningen er 201 dommeravhør foretatt på Barnehuset Bergen i 2010:*

Vold

Tid fra anmeldelse til begjæring:	32 dager (25)
Tid fra begjæring til dommeravhør:	19 dager (22)
Totalt:	51 dager (47)

Seksuelle overgrep

Tid fra anmeldelse til begjæring:	14 dager (15)
Tid fra begjæring til dommeravhør:	18 dager (7)
Totalt:	32 dager (22)

Vitne til vold

Tid fra anmeldelse til begjæring:	39 dager (34)
Tid fra begjæring til dommeravhør:	21 dager (6)
Totalt:	60 dager (40)

Andre

Tid fra anmeldelse til begjæring:	36 dager (26)
Tid fra begjæring til dommeravhør:	18 dager (24)
Totalt:	54 dager (50)

Totalt

Tid fra anmeldelse til begjæring:	26 dager (*)
Tid fra begjæring til dommeravhør:	19 dager (*)
Totalt:	45 dager (42)

* mangler data

Barnehuset er bekymret for at tidsbruken fremdeles er høy og har økt. Dette gjelder for alle typer saker. Den største økningen er i saker som gjelder mistanke om seksuelle overgrep, hvor gjennomsnittlig tidsbruk har økt fra 22 til 32 dager og vitne til vold fra 40 til 60 dager. I følge straffeprosesslovens § 239, 4. ledd skal avhør av barn og psykisk utviklingshemmede utsatt for seksuelle overgrep foretas innen to uker etter at anmeldelse av den straffbare handlingen er inngitt til politiet, med mindre særlige grunner tilsier at det foretas senere. Det er med stor uro Barnehuset registrerer at fristen på to uker ikke overholdes. For å kunne redusere tidsbruk og holde tidsfrister er det etter Barnehusets syn nødvendig med et felles mål og et aktivt samarbeid mellom involverte parter.

Metodeutvikling

En gjennomgang av dommereavhør gjennomført ved Barnehuset Bergen viser at det i omlag to av tre avhør av barn under 6 år ikke fremkommer sentral informasjon fra barnet om det anmeldte forhold. Revidering (*Michael Lamb, presentasjon konferanse i Stavern, juni 2010*) og tilpassing av avhørsmetodikk (*Carnes et. al, 1999, 2001*) har

i Israel og USA gitt gode resultater med tanke på førskolebarns formidling. Barnehuset Bergen har i samarbeid med Kripos og vold- og sedelighetsseksjonen i Hordaland Politidistrikt i 2009 og 2010 arbeidet med utvikling av avhørsmetodikk tilpasset de yngste barna.

I 2010 har vi arbeidet med tilpasning av en spesifikk avhørsmetodikk (sekvensielle avhør) til norske forhold, informert viktige samarbeidsparter og innhentet tillatelser til utprøving av metoden. Sekvensielle avhør er avhør hvor det innenfor et kort tidsrom berammes inntil tre strukturerte samtaler med barnet, normalt fordelt over to dager. Det nødvendige forarbeidet til utprøving var klart tidlig høst 2010, men ble ikke igangsatt for Hordaland Politidistrikt grunnet ressursmangel hos påtaleenheten. For Sunnhordaland og Sogn og Fjordane Politidistrikt er sekvensielle avhør nå et tilbud, og det ble gjennomført fire sekvensielle avhør i 2010. Vi håper at tilbudet kan utvides til å omfatte hele distriktet i 2011.

Kartlegging og behandling

I 2010 har vi økt tilbudet for spesifikk kartlegging av traumereaksjoner. Planen er at tilbudet skal økes ytterligere i de kommende år. Vi ønsker også å måle effektene av den oppfølging/behandling som gis ved Barnehuset, ved at kartlegging før og etter sammenlignes. Det er på disse områdene ønskelig med et samarbeid med de andre Barnehusene og NKVTS (*Nasjonalt kunnskapssenter om vold og traumatisk stress*).

// Barnehuset skal tilrettelegge for økt kunnskap og forskning på feltet.

Barnehuset vil fortsatt arbeide for et tettere samarbeid med psykisk helsevern for barn og unge ved henvisning og overføring.

Barnehuset vil det neste året ha fokus på at kartlegging av traumereaksjoner og behandlingsbehov i større grad blir en del av skadedokumentasjon til bruk under etterforskning og evt. rettsak.

Videooverføring direkte til tingretten

Høsten 2010 besluttet Fjordane tingrett at de ønsket å prøve ut videooverføring av dommeravhør. Ett avhør ble gjennomført. Tilbakemeldingene var gode på at dette fungerte tilfredsstillende for de involverte. For barnet vil det være av stor betydning at det får benytte tilbud fra Barnehuset.

Også på dette området vil det være behov for endringer i regelverket slik at uavklarte problemstillinger ikke stopper bruken av Barnehuset som et regionalt tiltak. Dette vil inngå som en del av den tidligere nevnte arbeidsgruppe sitt mandat og forslag om løsninger.

Fagutviklingsprosjekt

Høsten 2010 påbegynte Barnehuset og familievoldskoordinator i Hordaland, i samarbeid med RVTS Vest, et fagutviklingsprosjekt med fokus på hvilke erfaringer en har gjort seg i samarbeidet mellom politiet som foretar dommeravhør og Barnehusansatte. For å få belyst de ulike aktørene har gjort seg, ble fokusgruppeintervju benyttet som metode. Deltakerne ble delt i to grupper, henholdsvis fra Barnehuset og politiet.

Foreløpige resultat viser at samarbeidet mellom Barnehuset og avhørerne har utviklet seg positivt. En av suksessfaktorene til det gode samarbeidet ser ut til å være samrådsmøtene som avholdes før dommeravhør. Alle informantene trekker frem betydningen av samråd hvor fokus er ivaretagelse av barnet før, under og etter avhør, og hvor de ulike aktørenes roller og ansvar blir gjennomgått. Et annet viktig resultat ser ut til å være avhørernes behov for tilbakemelding på egne avhør.

Videre analyse og ferdigstilling av prosjektrapporten forventes ferdig i løpet av våren 2011.

Utvikling på nasjonalt plan

Gjennom ledersamarbeid og faglige samlinger arbeider Barnehusene i Norge for å utvikle en felles plattform. Lederne har opprettet et nasjonalt samarbeid for å etablere en felles faglig forståelse, og hvor spørsmål knyttet til drift, organisering og evaluering drøftes fortløpende. Det arrangeres årlige Barnehussamlinger med tema som lik innsamling av data, metodeutvikling, felles kartleggingsverktøy, utveksling av erfaringer, o.a. I regi av NKVTS har det vært gjennomført felles opplæring av rådgivere og psykologer i bruk av kartleggingsverktøy. En gruppe har arbeidet for utvikling av ACOS som saksbehandlingsprogram tilpasset Barnehusene. Grupper på tvers av Barnehusene etableres ut fra behov.

En arbeidsgruppe nedsatt av justisdepartementet ser på nødvendige endringer i lov og forskrifter som må til for å oppnå målsettingen med å bedre rettsikkerheten rundt dommeravhør. Barnehusene i Norge har en representant i denne gruppen. Arbeidsgruppen skal levere rapport i oktober 2011.

Evaluering

Politidirektoratet har fått i oppdrag fra Justisdepartementet å forestå en evaluering av Barnehusene i Norge. Det er nå i ferd med å ferdigstilles en spesifisering som skal ut på anbud. Det er varslet at denne skal utføres av en ekstern og uavhengig aktør.

Statistikk

Saker (2009 i parentes)

Antall barn som har mottatt direkte tjenester fra Barnehuset Bergen i 2010 fordelt på type sak. Noen barn har vært utsatt for flere typer overgrep.

Vold:	106 (110)
Seksuelle overgrep:	102 (107)
Vitne til vold:	42 (23)
Andre:	39 (30)
Totalt:	262 (242)

Konsultasjoner (2009 i parentes)

Konsultasjoner/veiledning i andre saker på Barnehuset Bergen i 2010 fordelt på type sak. Noen barn har vært utsatt for flere typer overgrep.

Vold:	28 (33)
Seksuelle overgrep:	66 (94)
Vitne til vold:	6 (8)
Andre:	36 (23)
Totalt:	124 (158)

Dommeravhør (2009 i parentes)

Antall dommeravhør foretatt på Barnehuset Bergen i 2010 fordelt på type sak.

Vold:	94 (109)
Seksuelle overgrep:	80 (84)
Vitne til vold:	38 (24)
Andre:	28 (24)
Totalt:	223 (221)

Tid fra anmeldelse til begjæring og dommeravhør (2009 i parentes)

Tid fra anmeldelse til begjæring og dommeravhør fordelt på type sak. Grunnlaget for utregningen er 201 dommeravhør foretatt på Barnehuset Bergen i 2010.

Vold	
Tid fra anmeldelse til begjæring:	32 dager (25)
Tid fra begjæring til dommeravhør:	19 dager (22)
Totalt:	51 dager (47)

Seksuelle overgrep

Tid fra anmeldelse til begjæring:	14 dager (15)
Tid fra begjæring til dommeravhør:	18 dager (7)
Totalt:	32 dager (22)

Vitne til vold

Tid fra anmeldelse til begjæring:	39 dager (34)
Tid fra begjæring til dommeravhør:	21 dager (6)
Totalt:	60 dager (40)

Andre

Tid fra anmeldelse til begjæring:	36 dager (26)
Tid fra begjæring til dommeravhør:	18 dager (24)
Totalt:	54 dager (50)

Totalt

Tid fra anmeldelse til begjæring:	26 dager (*)
Tid fra begjæring til dommeravhør:	19 dager (*)
Totalt:	45 dager (42)

* mangler data

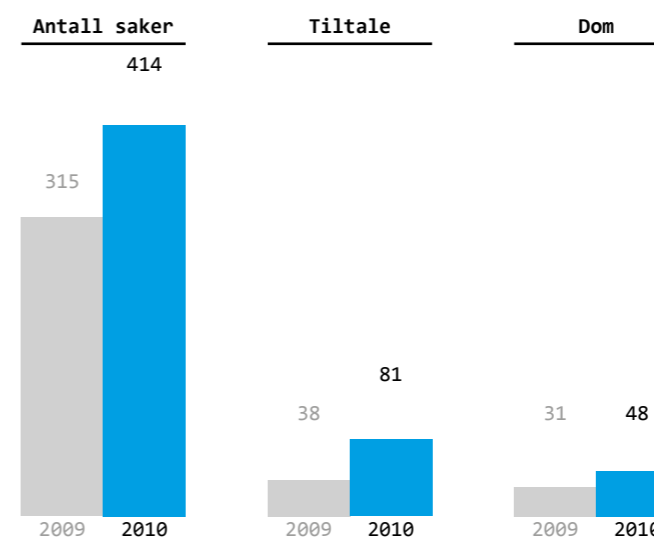
Dommeravhør utenfor Barnehuset Bergen 2010

Antall dommeravhør avholdt utenfor Barnehuset Bergen i 2010 fordelt på tingrett.

Sogn tingrett:	3
Sunnhordaland tingrett:	9
Fjordane tingrett:	8
Bergen tingrett:	1
Totalt:	20

Tiltaler og dommer 2010 (2009 i parentes)

Tallene er basert på rettskraftige saker i Hordaland Politidistrikt der fornærmede er under 16 år. Antall saker har økt med 31 %. Det ble tatt ut tiltale i 20 % av sakene i 2010, mot 12 % i 2009. Domfellelse i 11,6 % av sakene i 2010 mot 10 % i 2009.

Alder, kjønn og type sak 2010 (2009 i parentes)

Klienter på Barnehuset Bergen 2010 fordelt på alder, kjønn og type sak. Noen barn har vært utsatt for flere typer overgrep.

